

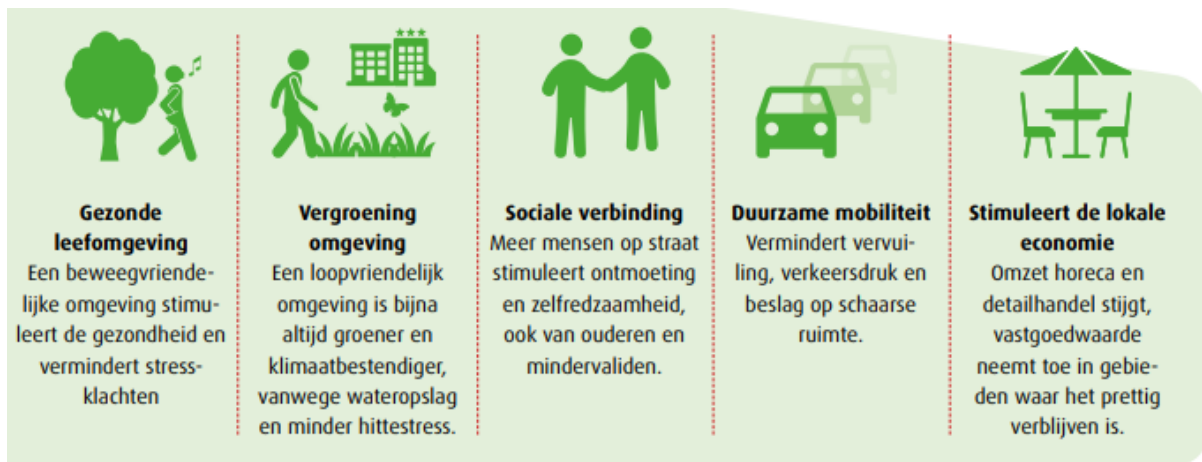
Keynote speech 'Vitale steden en dorpen' gedeputeerde Anne Koning Nationaal Voetgangerscongres, 7 oktober 2021, Den Haag, New Babylon, 13.15- 13.30 uur

Vitale steden en dorpen vormt de titel van mijn verhaal

Steden en dorpen waarin meer mensen meer lopen draagt in ieder opzicht bij aan de vitaliteit van onze samenleving en daarmee aan meer **welzijn en welvaart**.

Lopen is zowel fysiek, sociaal, economisch, ruimtelijk als ecologisch de meeste duurzame wijze van vervoer. Lopen is schoon en stil, vraagt de minste ruimte en vergt geen inzet van fossiele energie.

Al het onderzoek naar lopen wijst op de grote maatschappelijke baten van lopen. Zo draagt lopen bij aan de gezondheid, de ruimtelijke kwaliteit, de bereikbaarheid en de economie, de vier thema's van dit congres waarop ik in mijn verhaal terugkom. Daarnaast schept meer ruimte voor lopen ook ruimte voor een groenere en gezondere leefomgeving.

Bron: Wandelnet, zie voor meer informatie over de baten van lopen o.a. de [Verkenning effecten van investeren in lopen](#) van Molster Stedenbouw en Decisio in opdracht van CROW en KpVV.

Maar er zijn nog veel stappen te zetten

Ondanks al die baten staat het loopbeleid in Nederland zowel bij het Rijk, de provincies, dus ook Zuid-Holland, als de gemeenten qua aandacht en middelen hiervoor helaas nog in de kinderschoenen, zo wijst ook de provinciale [Beleidsverkenning Lopen](#) die vorig jaar verscheen uit.

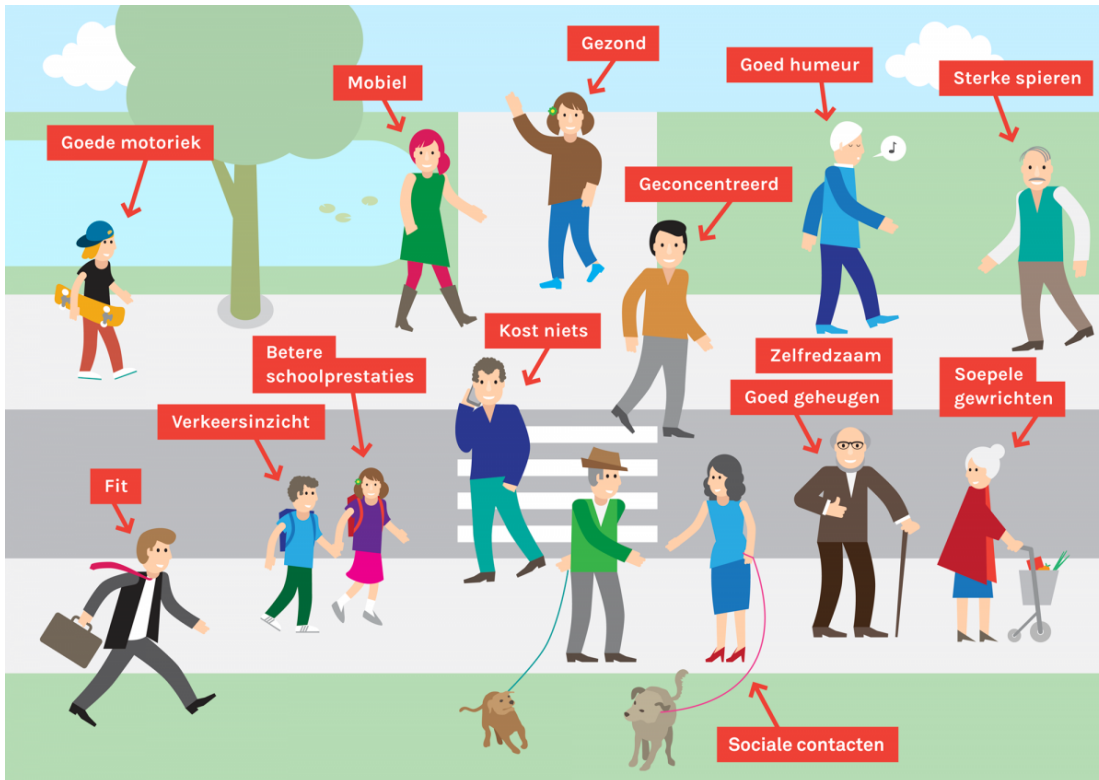
Wellicht komt dit mede door het succes van de fiets, waardoor loopbeleid in Nederland minder nodig lijkt. En ook dat succes van de fiets is niet aan komen waaien, maar heeft een lange historie. Al sinds de jaren zeventig is hier vooral vanuit de Fietsersbond actie voor gevoerd, met toenemend draagvlak en succes. Zie onder andere de aandacht en ambities voor de fiets in de [Tour de Force](#), waarin overheden, marktpartijen, maatschappelijke organisaties en kennisinstituten samenwerken om in tien jaar tijd te komen tot twintig procent meer fietskilometers in Nederland.

Met lopen loopt het helaas nog niet zo'n vaart, hoewel met het platform [Ruimte voor Lopen](#), dat onze provincie van aanvang af heeft ondersteund en lid van is, de afgelopen jaren al wel goede stappen zijn gezet. Wij zien nu dat vooral daar waar de ruimtedruk het hoogst is, zoals in de centra van onze grote steden, de voetganger stap voor stap steeds meer de ruimte krijgt. Dit geldt met name voor de G4, dus Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Fijn dus ook dat Den Haag en de provincie Zuid-Holland dit jaar gastheren mogen zijn van dit congres. Maar ook middelgrote steden als Delft, Leiden en Zwolle bieden steeds meer ruimte aan de voetganger. Wat mij betreft treedt er een olievlekwerking op en komt er ook buiten de centra steeds meer aandacht voor lopen, want ook daar zijn die maatschappelijke baten van lopen groot.

Gezondheid: lopen draagt bij aan gezonde steden en dorpen

Als gedeputeerde van deze provincie ben ik portefeuillehouder voor ruimte, wonen en sport en recreatie. Voor al die portefeuilles is lopen van belang. Allereerst levert lopen een belangrijke bijdrage aan onze gezondheid, zo verkleint het de kans op overgewicht, dementie, diabetes, hart- en vaatziekten en vergroot het ook de psychische gezondheid, mede omdat met elkaar buiten zijn en lopen bijdraagt aan sociale verbinding.

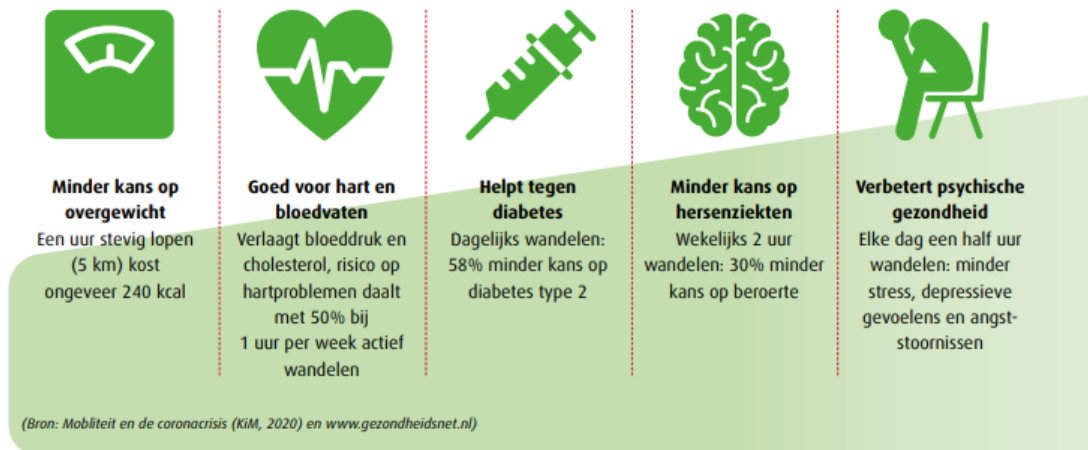

Bron: [De voetganger in ons mobiliteitssysteem](#) (Molster Stedenbouw)

Om de gezondheid en het welzijn te bevorderen is vanuit de provincie vanuit sport en recreatie dit jaar ruim 8,5 euroton aan subsidie beschikbaar voor een meer Bewegingsvriendelijke Leefomgeving. In dit kader zijn er in totaal 23 projectaanvragen gehonoreerd, waaronder ook voor loop- en beweegroutes. Zoals in Dordrecht, waarbij in de Dordtwijkzone een sportpark wordt uitgeplaatst en omgevormd tot één aangesloten en toegankelijk groengebied met daarin ook doorgaande routes voor voetgangers en fietsers. En in Hillegom wordt vanuit het programma Healthy Hillegom gewerkt aan beweegroutes.

De provincie stimuleert en ondersteunt ook bottom-up initiatieven van inwoners: lokaal draagvlak en enthousiasme zijn immers van groot belang om mensen meer te laten bewegen en onze steden en dorpen gezonder te maken. Alle subsidieaanvragen worden hier ook op beoordeeld. En voor kleinere projecten is er een relatief eenvoudige voucherregeling waar ook nog eens 2 euroton voor beschikbaar is.

De provincie is sinds deze collegeperiode weer met sport en bewegen bezig en had daarnaast altijd al aandacht voor recreatief wandelen en fietsen. Veel goede ideeën om meer te bewegen komen voort uit burgerinitiatieven, zoals het [Singelpark Leiden](#), een route van 6 kilometer langs de singel rond Leiden, dat vorig jaar de Nationale Loopaward won en nu bijna gereed is. En in mijn woonplaats Delft is onlangs vanuit een burgerinitiatief het [Hardloopprondje Delfts Blauw](#), een gemarkeerde route van 5 kilometer rond het centrum, gerealiseerd, want ook hardlopen is lopen.

Bron: Wandelnet, zie voor meer informatie o.a. de publicatie [Mobiliteit en de coronacrisis](#) (KiM)

Ruimte: lopen draagt bij aan aantrekkelijke steden en dorpen

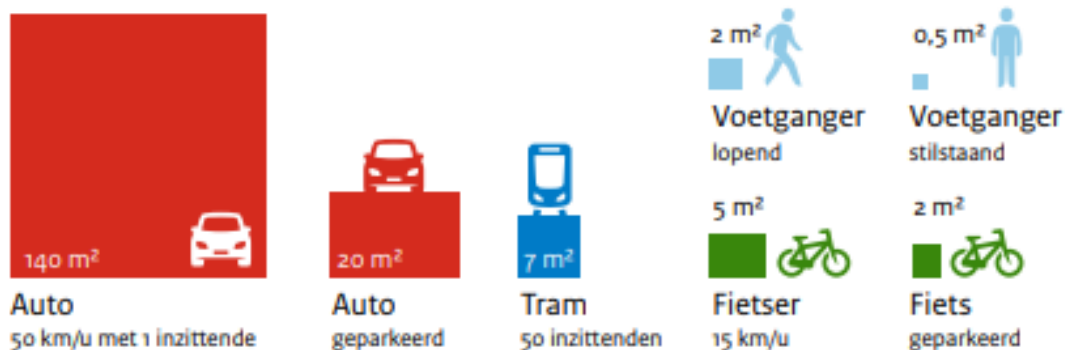
En andersom geldt ook: aantrekkelijke steden en dorpen nodigen uit tot meer lopen. Zoals eerder gemeld ben ik als gedeputeerde ook portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening en wordt door het creëren van meer nabijheid, functiemenging en toevoeging van voorzieningen en bestemmingen het lopen bevorderd.

Een inspirerend concept vind ik de 15-minutenstad of het 15-minutendorp, waar diverse steden in buiten- en binnenland - denk o.a. aan Parijs, Amsterdam en Groningen - nu op inzetten. Daarbij is het merendeel van de dagelijkse voorzieningen binnen 15 minuten lopen (of fietsen) te bereiken, bij voorkeur via toegankelijke, veilige, comfortabele en aantrekkelijke loop- en fietsroutes die onderdeel uitmaken van een fijnmazig loop- en fietsnetwerk dat door zoveel mogelijk van onze inwoners, bij voorkeur van 8 tot 80, te gebruiken is om te komen tot een meer inclusieve samenleving.

Dit vraagt om voor iedereen goed toegankelijke, onderhouden en beheerde looproutes. Dit gaat verder dan de stoep en geldt uiteraard ook voor de toegankelijkheid en kwaliteit van kruisingen, haltes, voorzieningen en bestemmingen. Dit loopnetwerk is bij voorkeur ook verweven met het groenblauwe netwerk, want het is immers aangenaam lopen langs water en door groen. Want naarmate looproutes aantrekkelijker zijn, worden ze ook meer gebruikt!

Mobiliteitstransitie: lopen draagt bij aan bereikbare steden en dorpen

Figuur 20: Ruimtebeslag per vervoerwijze

Bron: [Loopfeiten](#) (KiM)

Stedelijke verdichting, met name als dit gebeurt rond voorzieningrijke knopen met hoogwaardig OV, kan sterk bijdragen aan duurzame mobiliteit, zowel door de bijdrage aan mobiliteitspreventie als aan de mobiliteitstransitie, waarbij meer gebruik gemaakt wordt van het OV, lopen en de fiets.

Dit stimuleren wij als provincie onder andere door een maximale parkeernorm te hanteren van 0,6 per nieuwbouwwoning. Stedelijke centra worden al steeds meer en beter op lopen en fietsen ingericht, wat ze ook stiller, schoner en aantrekkelijker maakt. In Zuid-Holland geldt dit o.a. voor Rotterdam, Den Haag, Leiden en Delft.

Zo biedt Rotterdam met het City Lounge concept meer ruimte aan lopen, fietsen en groen om te komen tot een centrum met meer verblijfskwaliteit. Met een investering van €233 miljoen tot 2030 in zeven grote groenprojecten wordt ook het lopen sterk bevorderd. De op lopen ingerichte Hofbogen Highline vormt één van die zeven grote groenprojecten.

Den Haag heeft het Central Innovation District, gelegen tussen de drie stations HS, CS en Laan van NOI. Hier wordt volop ingezet op autoluwheid, met meer ruimte voor lopen en fietsen om te komen tot een aantrekkelijk en levendig centrum.

En in Leiden wordt ingezet op meer bewegen, vooral vanuit gezondheidsoogpunt, zie de Leidse beweegsleutels. Het loopbeleid richt zich vooral op het centrum en vormt hier onderdeel van het mobiliteitsbeleid. Daarnaast draagt ook een project als het Leidse Singelpark sterk bij aan het recreatief lopen.

Ook Delft zet vooral voor het centrum sterk in op meer lopen en fietsen.

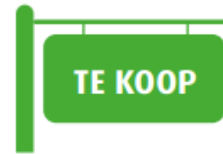
Economie: lopen draagt bij aan sterke steden en dorpen

Meer omzet winkels

Meer omzet horeca

Hogere waarde vastgoed

Bron: Verkenning effecten van investeren in lopen (CROW 2018) en Lopen loont (CROW 2014)

Bron: Wandelnet, zie voor meer informatie o.a. de [Verkenning effecten van investeren in lopen](#).

Ruimte is schaars en kost geld. Vergeleken met andere vervoerwijzen spaart lopen ruimte en geld. Lopen levert niet alleen een bijdrage aan voor bewoners en bezoekers aantrekkelijke, maar ook aan economisch sterkere steden en dorpen, met hogere omzetten van o.a. winkels en horeca.

Ook levert een betere omgeving om in te lopen een bijdrage aan hogere vastgoedwaarden van o.a. woningen, winkels en kantoren, zoals de Walkscore in onder andere de VS en in Canada aantoonde.

Daarnaast levert meer lopen mogelijk ook forse besparingen op de zorguitgaven op, dit geldt vooral als mensen met veel bewegarmoede meer gaan lopen. Hiermee kunnen zorgkosten door overgewicht, dementie, diabetes, hart- en vaatziekten worden uit- en soms ook afgesteld. Alle overheidslagen profiteren van meer inzet op deze vorm van preventie en verhoging van de fitheid en vitaliteit van onze inwoners. Dit voordeel is er ook financieel in de vorm van meer belastinginkomsten en minder zorguitgaven.

Kort samengevat komt het op het volgende neer:

Omgevingsbeleid dat lopen faciliteert en stimuleert draagt bij aan meer welvaart, welzijn en duurzaamheid, waaronder ook aan de vier thema's van vandaag, te weten meer gezondheid en ruimtelijke kwaliteit, een betere bereikbaarheid en een sterkere economie. Allemaal belangrijke thema's in een steeds meer op kennis en diensten gebaseerde samenleving. Beleid waar de provincie samen met partners, zowel overheden, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen als bedrijven, ook de komende jaren graag aan wil blijven werken.

Bron: [De voetganger in ons mobiliteitssysteem](#) (Molster Stedenbouw)

In deze speech opgenomen bronverwijzingen

(in volgorde van verschijnen)

Verkenning effecten van investeren in lopen, Molster Stedenbouw en Decisio:

https://www.crow.nl/downloads/documents/kpvy-kennisdocumenten/crow-kpvy-k-d060_verkenning-effecten-van-investere

Beleidsverkenning Lopen, provincie Zuid-Holland (2020):

https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/25584/beleidsverkenning_lopen.pdf

Tour de Force - Fietsberaad (website)

<https://www.fietsberaad.nl/tour-de-force/home>

Ruimte voor lopen (website):

<https://ruimtevoorlopen.nl/>

De voetganger in ons mobiliteitssysteem (Molster Stedenbouw):

<https://molster.city/projects/de-voetganger-ons-mobiliteitssysteem>

Mobiliteit en de coronacrisis (Kennisinstituut voor Mobiliteit):

https://www.kimnet.nl/binaries/kimnet/documenten/rapporten/2020/04/20/mobiliteit-en-de-coronacrisis/KiM+rapport+Mobiliteit+en+de+coronacrisis_PDFa.pdf

Singelpark Leiden (website):

<https://www.singelpark.nl/>

Hardlooprondje Delfts Blauw (webpagina):

<https://www.delft.com/nl/routes/hardlooproutte-rondje-delfts-blauw>

Loopfeiten (Kennisinstituut voor Mobiliteit):

<https://www.kimnet.nl/binaries/kimnet/documenten/rapporten/2019/10/3/loopfeiten/KiM+e-book+Loopfeiten.pdf>